

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ

Flavius Eutropius, *Breviar de la întemeierea Romei* (Ediție critică bilingvă, text paralel latin-român). Studiu introductiv, traducere, note explicative și comentarii de Gh. I. Șerban, Muzeul Brăilei, 1997, 318 p.+[1]f.

Relativ recenta apariție a unei ediții critice din istoricul Flavius Eutropius impune câteva date asupra vieții și operei sale. Născut pe vremea împăratului Constantin cel Mare, în Grecia, în anul 316, Flavius Eutropius parcurge un foarte interesant "cursus honorum", dintre care îl amintim pe acela de "magister memoriae" (șeful arhivei imperiale). *Breviarium ab Urbe condita*, singura operă păstrată, elaborată în jurul anului 369, abordează istoria Romei de la întemeiere și până la urcarea pe tron a lui Valentinianus și Valens (305-364 d. Chr.).

Nu este cazul, în acest context, să abordăm alte aspecte referitoare la viața, opera, izvoarele lucrării și structura ei, fără să ometem scopul final al demersului istoriografic, chiar dacă opera lui Eutropius are o indiscutabilă importanță pentru istoria veche a României (retragerea aureliană, problema continuității etc.).

Traducătorul și editorul Gh. I. Șerban ne prezintă toate aceste chestiuni în *Studiu introductiv: Viața și opera lui Flavius Eutropius. Importanța lui pentru istoria noastră veche* (p.5-84), secțiune care îndeamnă la lectură și meditație pe istorici și filologi.

Ediția critică bilingvă, cu text paralel latin-român, care se constituie prin metodă și concepție drept un eveniment cultural deosebit, a fost realizată după varianta critică de la Leipzig, din 1979, datorată lui Carlo Santini, *Eutropii Breviarium ab Urbe condita (Notă asupra ediției)*, p.85). De altfel, se simțea nevoia unei noi ediții din *Breviarum ab Urbe condita* a lui Flavius Eutropius, deoarece ultima traducere integrală românească, datorată profesorului G. Popa-Lisseanu din deceniul patru, este depășită și epuizată. Practic, actuala traducere românească după *Breviarium ab Urbe condita* este oferită în text paralel, latin și român (p.90-231). Traducerea celor 10 cărți, a căror lectură o propunem, este însoțită de 676 *Note explicative și comentarii* (p.233-312). Pe de o parte, aceste note și comentarii ajută foarte mult cititorul în parcurgerea textului și, pe de altă parte, ele dovedesc pregătirea de specialitate și erudiția indiscutabilă a traducătorului.

Noua traducere românească din Flavius Eutropius, *Breviar de la întemeierea Romei*, ediție care ar trebui să stea în atenția cercetătorilor români - istorici și filologi - preocupați de istoria veche a României, ridică, printre altele, și problema răspândirii operei sale în cultura românească medie și modernă, respectiv păstrarea unor fragmente ori texte manuscrise și tipărite din opera istoricului, grec de origine, în arhive și biblioteci din țară. Din acest punct de vedere, opera lui Flavius Eutropius, care se încadrează în ultima generație de istorici romani, la care a apelat Miron Costin ori Dimitrie Cantemir, poate să ofere surprize la nivelul receptării în diferite medii intelectuale, pornind tocmai de la ediția prezentată.

ANDREEA MĂRZA
Universitatea "Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

Valeriu Leu, *Cartea și lumea rurală în Banat 1700-1830*, Reșița, 1996, 252 p.+[1]f.

Relația scris-oralitate, suport esențial al oricărui demers în acest domeniu, a stârnit interesul multor cercetători preocupați de istoria spiritului românesc. Printre acești cercetători, care s-au ocupat de relația scris-oralitate, un loc important îl ocupă istoricul bănățean Valeriu Leu. Autorul este șeful Institutului de Cercetare din cadrul Muzeului Banatului Montan, muzeu aflat în localitatea Reșița, județul Caraș-Severin.

Lucrarea sa, *Cartea și lumea rurală în Banat 1700-1830*, reprezintă, totodată, teza sa de doctorat, publicată în anul 1992 la Editura "Banatica". Atât prin această lucrare, cât și prin altele publicate, autorul relevă preocupări de istorie modernă a României, cu precădere perioada iluministă din Banat. Studiul este dedicat istoricului Nicolae Bocșan, care, preocupat de problemele Banatului va